

Vaccineren tegen Coryza gaat goed met beschikbare vaccins

Tot enige jaren geleden was Coryza een infectie uit de oude doos. Hoewel het wereldwijd veel voorkomt, was er in Nederland slechts sprake van incidenten. Helaas ging het in de zomer van 2009 anders: uiteindelijk werd bij zeker achttien bedrijven een uitbraak met soms zeer ernstige gevolgen vastgesteld.

Infectieuze Coryza wordt veroorzaakt door de bacterie *Avibacterium paragallinarum*, vroeger ook *Haemophilus paragallinarum* genoemd. Van de bacterie zijn drie groepen bekend: A, B en C. Binnen de groepen bestaan er weer verschillende varianten. De aandoening kan zich snel door het koppel verspreiden en de uitval kan oplopen tot meer dan 20%. De eiproduktie kan binnen enkele dagen spectaculair dalen. Over het algemeen duren de ziekteverschijnselen twee tot drie weken. De ziekte kan echter terugkomen wanneer het koppel door een andere oorzaak verzwakt wordt. Tegen de Coryzabacterie zijn

in Nederland twee vaccins beschikbaar. Daarnaast bestaat er in theorie de mogelijkheid om met stalvaccins te werken, als er geen geschikt commercieel vaccin beschikbaar is. Alle vaccins moeten in de opfok twee keer worden ingespoten met een tussenperiode van vier weken.

Werken de huidige vaccins?

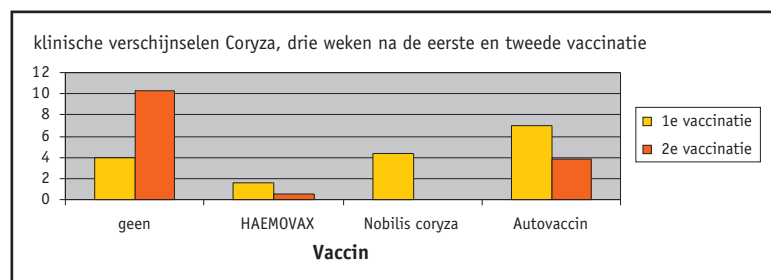
De GD krijgt vaak de vraag of de kip al deze vaccinaties wel aankan. Omdat de Coryza-uitbraken in hetzelfde gebied voorkomen als de Salmonella gallinarum- en vlekziekte-uitbraken, zou een optimale bescherming verkregen kunnen worden door alle drie de vaccinaties in de opfok uit te voeren. Deze komen dan bovenop de vaccinaties tegen de bekende pluimveevirussen. De GD heeft op verzoek van het PPE een onderzoek uitgevoerd om een antwoord te geven op de vraag of de commerciële vaccins en een stalvaccin op formalinebasis bescherming geven tegen de Coryzastam(men) die in 2009-2010 op de Veluwe problemen veroorzaakten. Hiervoor zijn groepen bruine leghennen op acht en elf weken gevaccineerd en drie weken na beide vaccinaties met de 'Veluwestam' besmet. De dieren zijn na besmetting dagelijks gecontroleerd op het ontstaan van

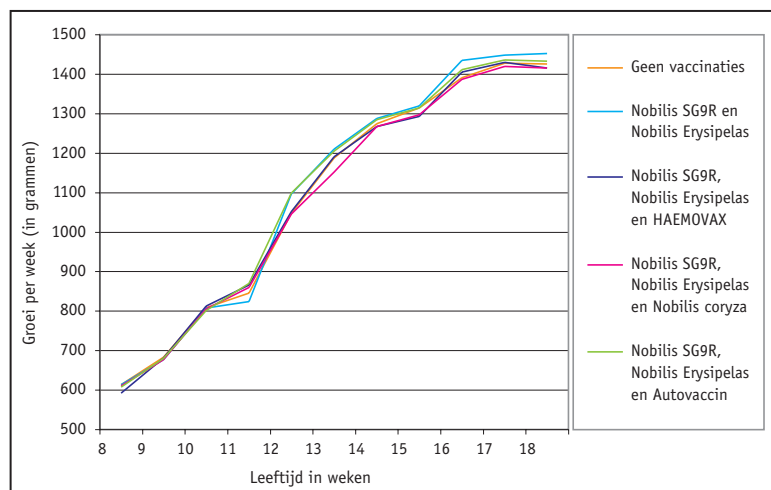
groeiafname na een week alweer gecompenseerd is. Hoe ouder de dieren zijn, hoe langer het duurt voordat de groeiafname volledig gecompenseerd is. In de praktijk zal dit bij een besmet koppel wat langer duren omdat deze dieren niet op hetzelfde moment besmet raken. De bacterie heeft tijd nodig op alle dieren binnen de koppel te besmetten.

Combinaties geen negatief effect op gewicht

De vaccinaties met de commerciële coryzavaccins zijn op acht weken leeftijd uit te voeren in combinatie met de bacteriële vaccins tegen Salmonella en vlekziekte en op twaalf weken uit te voeren in combinatie met de bacteriële vaccins tegen Salmonella en vlekziekte en het geïnactiveerde IB+NCD-vaccin. Deze combinaties hebben geen effect op de gewichtsontwikkeling van de dieren. Het combineren van de geïnactiveerde vaccinatie met een vaccin tegen IB en NCD met de bacteriële vaccins tegen Salmonella, vlekziekte en Coryza hoeft met betrekking tot de gewichtsontwikkeling van de dieren niet bezwaarlijk te zijn. Als er in de praktijk negatieve effecten waargenomen worden, dan kunnen deze met een goed management opgevangen worden.

Grafiek 1: de groep die niet gevaccineerd is, heeft drie weken na elke vaccinatie klinische verschijnselen. Het autovaccin werkt onvoldoende: drie weken na de vaccinatie hebben de dieren nog steeds klinische verschijnselen. De dieren gevaccineerd met HAEMOVAX of Nobilis coryza hebben drie weken na de tweede vaccinatie bijna geen klinische verschijnselen meer. Het vaccin HAEMOVAX beschermt ook na de eerste vaccinatie al goed.

Grafiek 2: verschillende vaccinatiecombinaties hebben geen effect op de gewichtsontwikkeling.

zwellen van de neusbijholten. De ernst van de afwijkingen is vastgelegd in een gezondheidsscore die van 0 tot 4 loopt. Tevens werd vastgesteld of onder optimaal management de verschillende vaccinaties (Salmonella, Vlekziekte, Coryza en geïnactiveerd IB+NCD) invloed hadden op de gewichtsontwikkeling van de hennen.

Commerciële vaccins werken, autovaccin onvoldoende

De preventieve vaccinatie met commerciële vaccins tegen de Coryzastam(men) die in 2009-2010 op de Veluwe problemen veroorzaakten, blijkt te werken. Na een tweede vaccinatie zijn de dieren voldoende beschermd om klinische problemen te voorkomen. De bescherming die opgewekt werd door het autovaccin bleek onvoldoende. Voor alle vaccins geldt dat na een eenmalige vaccinatie de bescherming na drie weken nog niet optimaal is en er lijkt op dat moment zelfs verschil in beschermingsgraad tussen de verschillende vaccins te zitten. Na de besmetting is bij de onbeschermden en dus niet gevaccineerde groepen een verminderde groei of zelfs een gewichtsdaling waar te nemen. Opvallend is echter dat deze